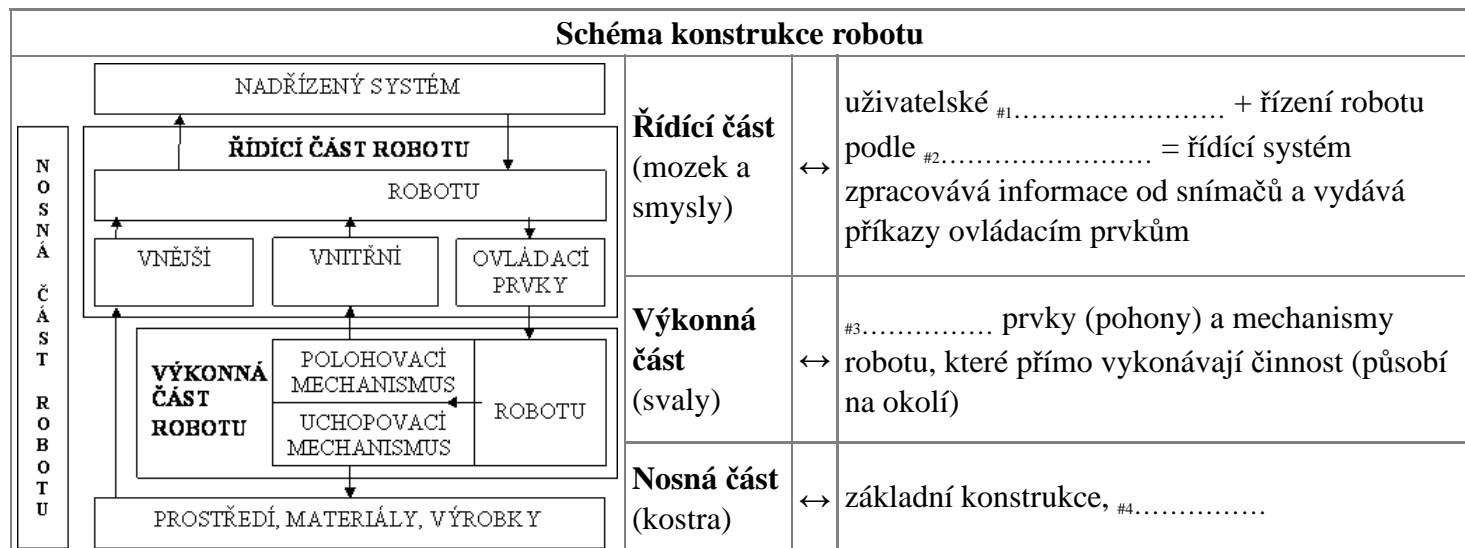

26. Konstrukce robotů

Schéma konstrukce robotu

26.1. Pohony

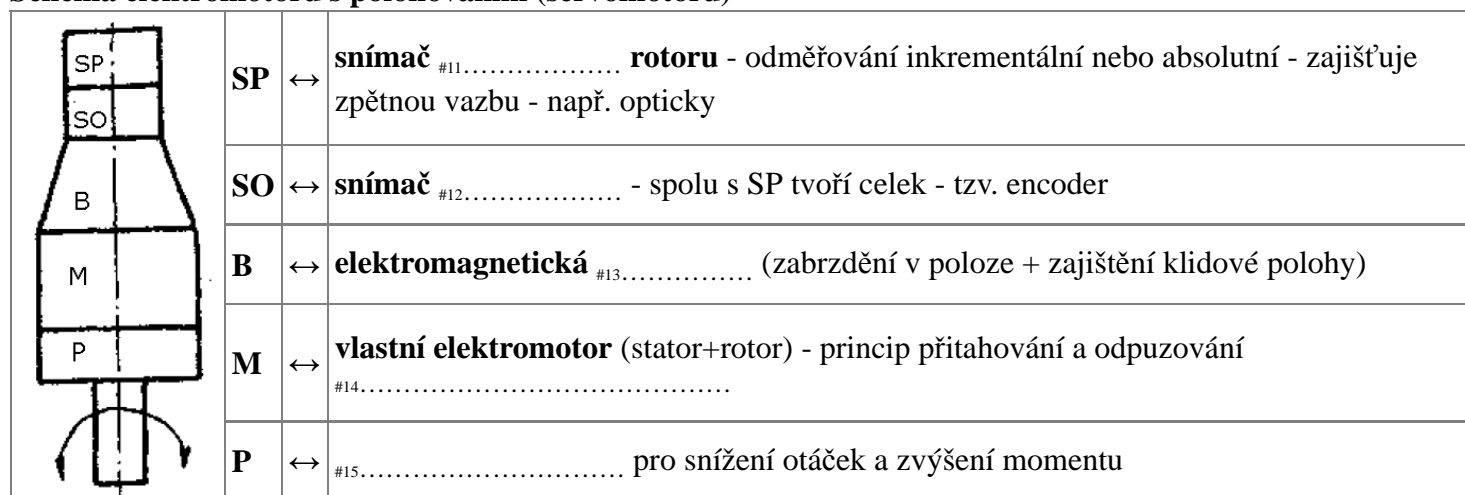
Zajišťují hlavně:

↔ přesné #5.....	↔ najetí do polohy v jednotlivých osách
↔ #6..... pohybu	↔ plynulý rozjezd a dojezd (zrychlení na rychloposuv mezi polohami a brzdění do koncové polohy)
↔ #7.....	↔ zajištění stabilní klidové polohy

a) Elektromotory

↔ nejrozšířenější pohony, mají #8..... úhlové zrychlení a zpomalení (vysokou dynamiku, malou setrvačnost), velký rozsah otáček
↔ #9..... (DC) pro menší výkony nebo #10..... (AC) pro větší výkony

Schéma elektromotoru s polohováním (servomotoru)

Zvláštní případy elektropohonů

↔ #16..... motory	↔ otáčí se po krocích (převádí impulsy na úhly pootočení - nepotřebují snímač polohy - poloha je dána počtem #17.....)
	↔ rychlost otáčení je dána #18..... impulsů
	↔ jednoduché řízení, #19..... kroutící momenty
↔ #20..... elektromotory	↔ pro #21..... pohyb (stator rozvinutý do roviny) - podobně jako jádro v cívice

b) Hydraulické pohony

↔	využívají tlaku kapaliny (získaného #22.....) - umožňují dlouhý přímočarý (válce) i otáčivý pohyb (motory pístové axiální nebo radiální)
↔	#23..... síly při malých rozměrech (díky velkým tlakům) - pro roboty s velkou únosností
↔	#24..... rychlost , bezpečnost proti přetížení, bezpečné ve výbušném prostředí
↔	nevýhody – ztráty oleje netěsnostmi, náročné rozvody kapaliny přes pohyblivé klouby

c) Pneumatické pohony

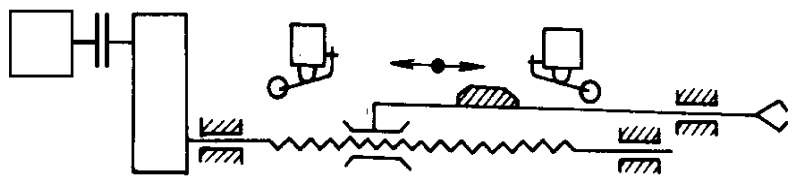
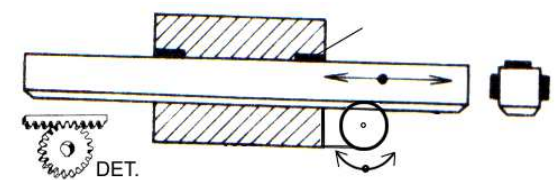
↔	využívají stlačeného vzduchu (vyrobeného #25.....) - umožňují také přímočarý (válce) i otáčivý pohyb
↔	#26..... síly (menší tlaky vzduchu), #27..... rychlost (dynamika)
↔	čisté prostředí, jednoduchá údržba, bezpečné ve výbušném prostředí
↔	nevýhody – hlučnost, ztráty netěsnostmi, vyšší spotřeba energie, stlačitelnost vzduchu – pro menší a jednodušší zařízení, obtížně říditelná poloha

- **Hybridní pohony** (kombinované) – např. elektropneumatický, elektrohydraulický

26.2. Polohovací mechanismus

26.2.1. Posuvné jednotky

↔	slouží k realizaci posuvného přímočarého pohybu – u pohyblivých dvojic typu T - suport, smykadlo
↔	posuvný prvek musí mít kluzné nebo valivé #28..... pro zajištění přesného pohybu s malým třením a zároveň s malými vůlemi

Ruka manipulátoru se šroubovým mechanismem	Hřebenové ozubení
	
1 - motor, 2 - spojka, 3 - převodovka, 4 - šroub, 5 - matice, 6 - koncové spínače, 7 - rameno s chapadlem, 8 - ložiska, 9 - vedení	1 - pastorek poháněný motorem, 2 - rameno s hřebenem, 3 - vedení

Realizace:

a)	pneumatickým nebo hydraulickým #29....., #30..... elektromotorem (přímá realizace)
b)	otáčivým motorem + mechanismem na přeměnu otáčivého pohybu na přímočarý (#31..... šroubem - pro střední zdvihy, #32..... ozubením - pro velké zdvihy, vačkami, ozubeným řemenem - jako např. u stolního scanneru)

26.2.2. Otáčivé jednotky

↔	slouží k realizaci rotačního pohybu (typ R) – u zkrutných nebo kývavých pohybových dvojic
↔	jednotky mívají převod dopomala = #33..... otáček = #34..... momentu (max. otáčky ramen jsou asi 0,5 ot./sek. = např. při otáčkách motoru 50 ot./sek.tzn. převodový poměr 100)
↔	jednotky musí mít co nejmenší #35..... (kvůli mrtvému chodu při změně směru pohybu)

Čelní soukolí	Kuželové soukolí	Harmonický převod	Planetový převod	Šnekový převod	Řemen

Prvky otáčivých jednotek:

a) #36..... ozubená kola	↔ s vnějším/vnitřním ozubením	↔ používají se ve formě převodovek s velkým převodovým poměrem - převodovky #37..... #38..... (další typy - šneková, cykloidní převodovka)
b) #39..... ozubená kola	↔	↔ pro změnu osy otáčení (většinou jsou osy kolmé)
c) #40..... řemeny	↔	↔ pro přenos otáčivého pohybu na větší vzdálenost, např. mezi klouby (uvnitř ruky) - kombinují výhody řetězů a řemenů (neprokluzují a zároveň tlumí rázy)

26.3. Uchopovací mechanismus (#41.....)

↔	Koncový prvek robotu - měl by být co nejlehčí – jeho hmotnost snižuje max. zatížení ramen	
Části koncového prvku (prvky být nemusí být obsaženy všechny)		
	1	standardní rozhraní (#42.....) ↔ ISO příruba nebo upínač + napojení kabelů + kapalina nebo stlačený vzduch
	2	#43..... ↔ např. pro pohyb chapadel
	3	#44..... ↔ vyrovnává nepřesnosti při kontaktu s předmětem (nepoužívá se často)
	4	koncový prvek ↔ #45..... nebo pracovní #46.....

26.3.1. Chapadla (úchopy, úchopné hlavice)

↔	slouží k bezpečnému uchopení a uvolnění předmětů	
↔	musí zaručit dodržení požadované #47..... a #48..... uchopeného předmětu (natočení)	
↔	bývají vybaveny #49..... - např. optickými, ultrazvukovými pro detekci přítomnosti a tvaru předmětu (hmat), příp. jeho vzdálenosti	
Tvary chapadel	Mechanismy chapadel s lineárním pohonem	S rotačním pohonem
	A - #50....., B - #51....., C - s #52.....	E - hřebenový, F - #53.....

Druhy úchopů:

a) #54.....	↔	vzájemný pohyb čelistí bývá - #55..... (upínací síla se nemění s délkou ramen) nebo #56..... (s délkou čelistí se mění upínací síla - čím jsou ramena čelistí kratší, tím je upínací síla #57.....)
-------------	---	---

a)		↔	Pohon bývá rotační - elektromotorem nebo lineární - elektromagneticky, válcem - pneumatickým nebo hydraulickým
b)	pneumatické – #58.....	↔	využití #59..... (vyráběného v #60..... profukováním stlačeného vzduchu)
		↔	přenos lehčích předmětů s rovinným nepórovitým povrchem (plechy, desky, tabule – i sklo, plasty, papír)
		↔	přísavky jsou z pružného elastomeru, který se přizpůsobí povrchu
c)	#61.....	↔	pro menší předměty z feromagnetického materiálu, používají se elektromagnety nebo permanentní magnety

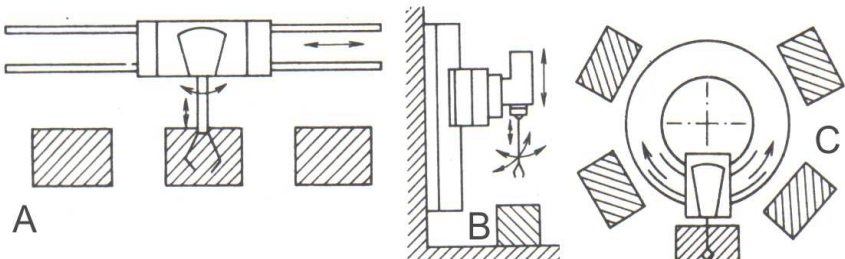
26.3.2. Pracovní (technologické) hlavice

↔	Slouží k uchycení #62..... a vykonání operace – např. montáže šroubu, svařování (také mohou nést snímače)
↔	Jsou uchyceny ke konci robotu přírubou nebo #63..... systémem
↔	Do upnutého nářadí musí být umožněn přívod elektrické energie nebo média (vzduchu, kapaliny)
↔	Pro složitější operace mohou být #64..... (se všemi nástroji upnutými v otočné hlavici) nebo #65..... (s automatickou výměnou ze zásobníku nástrojů podle programu)

26.4. Pojezd

↔	Používá se pokud se má robot pohybovat po delší dráze - např. pro obsluhu více pracovišť nebo pro opracování dlouhých obrobků
---	---

Variety pojezdů

	A	#66..... posuvný
	B	#67..... posuvný
	C	rotační

Realizuje se:

a)	po #68.....	↔	např. koly po pozemní kolejové dráze, kolečky po závěsné dráze (ála kočka portálového jeřábu), ve vedení na stěně (ála konzolový jeřáb)
b)	volně po povrchu	↔	kola, pásy, kráčecí ústrojí (nohy)

26.5. Snímací systém

a) Vnitřní snímací systém

↔	zajišťuje zpětnou vazbu pro regulační smyčku (řízení polohy a rychlosti prvků robotu) - skládá se z odměřování #69..... a snímání #70..... pohybu
↔	Odměřování polohy - slouží k zjištění skutečné polohy řízeného prvku (např. konce ramena), která se porovnává s požadovanou hodnotou - rozděluje se na:
↔	#71..... (inkrementální - princip přičítání a odečítání jednotek) nebo #72..... (každá poloha má na pravítce svůj kód)
↔	#74..... odměřování (poloha se měří u pohonu - ne na koncovém prvku - méně přesné díky vůlím v mechanismech) z jiného pohledu na #73..... (přesnější - měří se přímo poloha koncového prvku) nebo

b) Vnější snímací systém

↔	Slouží k snímání okolí - určování tvaru, rozměrů a aktuální polohy objektů - např. při uchopování výrobků z dopravního pásu a jejich uložení do přepravy, také ke snímání fyzikálních veličin - např. teploty
↔	Zahrnuje veškeré typy snímačů podle funkce robotu - např.
↔	Dotykové snímače (hmatové, kontaktní, taktilní) - tenzometry, #75..... snímače, mohou být uspořádány do skupin (matic)
↔	Bezdotykové snímače - #76..... včetně kamer - schopnost rozpoznávání tvaru, #77..... - vzdálenost, #78..... (detekce kovových předmětů), #79..... (pro nekovové předměty)

27. Řízení robotu

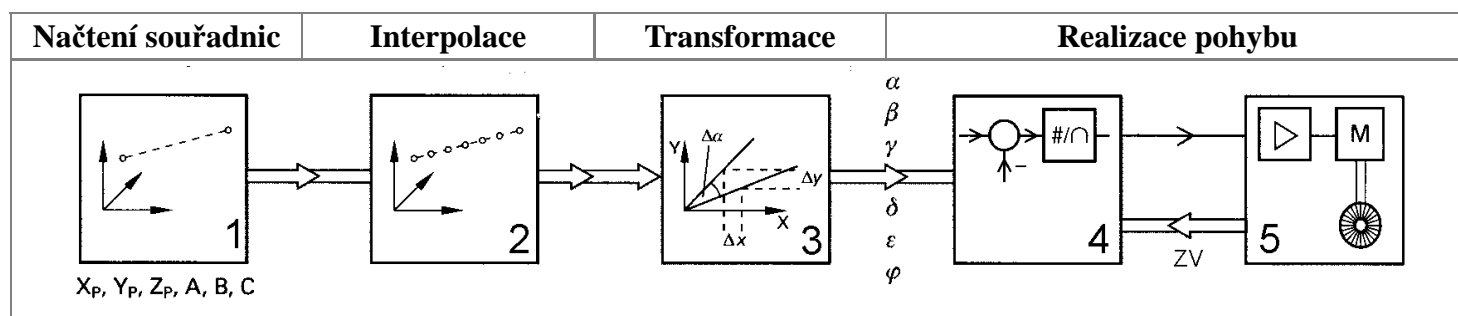
Zahrnuje:

↔	řízení #80.....	↔	současné řízení jednotlivých os po zadané dráze (poloha + rychlost) = pohyb ramen a chapadel, příp. pojezd
↔	#81..... s okolím	↔	s obsluhou i s okolními zařízeními (nadřízenými/podřízenými - obsluhovaným strojem, dopravníky)

Řízení provádí řídicí systém:

↔	Hardware	↔	#82..... jednotka - přizpůsobený PA nebo průmyslové PC s příslušnými vstupy a výstupy - komunikující s robotem drátově/bezdrátově (rádiově, opticky – laserem)
		↔	uživatelské #83..... - vestavěné nebo mobilní operátorské panely
↔	Software	↔	#84..... - firmware/operační systém - daný výrobcem
		↔	#85..... - prováděný program, připravený v programovacím prostředí na PC (s možností grafické simulace činnosti), další podpůrné funkce - např. vzdálená správa přes Internet

27.1. Řízení pohybu robotu

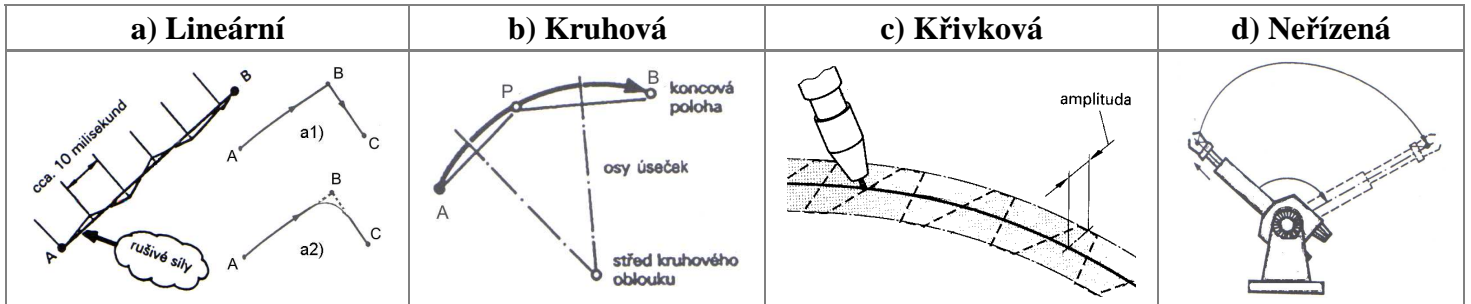

Fáze:

1	Načtení souřadnic koncového bodu	↔	3 x souřadnice #86..... XYZ + 3 x úhly #87..... ABC - souřadnice jsou načteny z programu
2	#88.....	↔	průběžné počítání souřadnic #89..... bodů (v intervalu v řádu milisekund)
3	#90..... (přepočít)	↔	průběžné souřadnice jsou přepočítávány na souřadnice jednotlivých pohonů
		↔	u robotů s otočnými rameny ŘS přepočítává pravoúhlé souřadnice na natočení #91.....
		↔	problém #92..... - stejnou polohu koncového prvku lze dosáhnout více způsoby natočení ramen – způsoby Nahoře/Dole - ŘS systém se musí rozhodnout pro jednu variantu

4+5	Realizace pohybu	↔ Řízení jednotlivých os řídicím systémem (4) na základě porovnávání požadované polohy a aktuální polohy (získané #93..... - 5)
-----	-------------------------	--

27.1.1. Interpolace

a) Lineární interpolace

↔ požadovaná dráha mezi zadanými body je #94.....
↔ skutečná dráha se od přímky mírně #95..... vlivem rušivých vlivů (třením, setrvačností)
↔ ŘS průběžně řídí všechny osy tak, aby odchylka od ideální dráhy byla co #96.....
↔ Průjezd míst s ostrou změnou směru pohybu může být
a1) #97..... – pro montáže, svařování, nutná menší rychlost, při větší rychlosti dochází ve zlomu ke chvění a trhavému pohybu (hrozí ztráta uchopené součásti)
a2) #98..... průjezd – řídicí systém zaoblí přechod zlomu po oblouku – průjezd je plynulý, může být rychlejší, ale uzlový bod se neprojde přesně

b) Kruhová interpolace

↔ dráha mezi zadanými body je #99.....
↔ musí být zadán třetí průchozí bod nebo střed kružnice nebo poloměr

c) Křivková interpolace

↔ dráha mezi zadanými body je křivka (#100.....) s požadovaným průběhem
↔ používá se u specializovaných robotů pro složitější pohyby nástroje - např. kmitání při #101.....

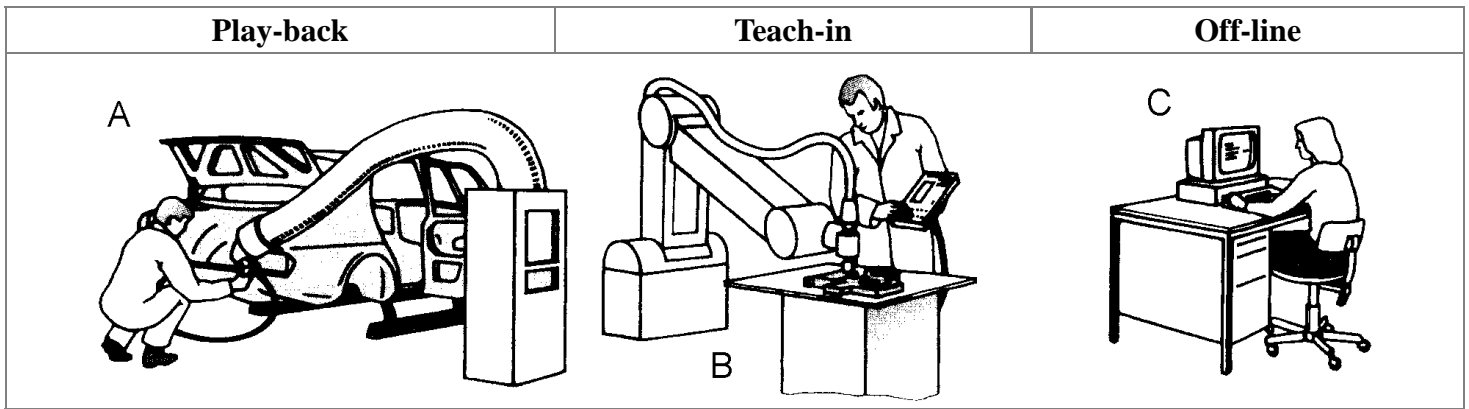
d) Pohyb z bodu do bodu (#102..... = point to point)

↔ dráha mezi zadanými body #103..... řízená - je těžko předvídatelná - většinou křivka
↔ řízení je nejjednodušší, používá se pro rychlé přípravné pohyby ve volném prostoru, kde nehrozí #104.....
↔ příklad dráhy koncového prvku při otáčení v jedné ose a zároveň výsuvu ruky

27.2. Metody programování robotu

↔ Programuje se koncový prvek robotu - časový průběh #105..... a natočení, #106..... pohybu, svírání chapadel, spouštění #107....., prodlevy apod.
↔ Metody se mohou kombinovat i v rámci jednoho programu

A) Metoda #108..... (opakované přehrávání)

↔	Obsluha #109..... vede koncový prvek robotu a řídicí systém v daném intervalu (např. 20 ms) zaznamenává průběh dráhy včetně rychlosti pohybu
↔	Robot podle zaznamenaného programu je schopen pohyby znovu #110..... = play-back
↔	Vlastnosti:
↔	rychlé vytvoření programu, použití při menších nárocích na přesnost - u #111..... barev
↔	opakování pohybu není zcela přesné – rameno je jinak zatíženo, části programu se mění obtížně (jednodušší je program znovu nahrát), obsluha se na nepřístupná místa nemusí dostat (ale sám robot by se tam dostal))

- Moderní systémy umožňují tento způsob programování i na PC ve virtuálním grafickém prostředí s možností následné simulace pohybu robotu

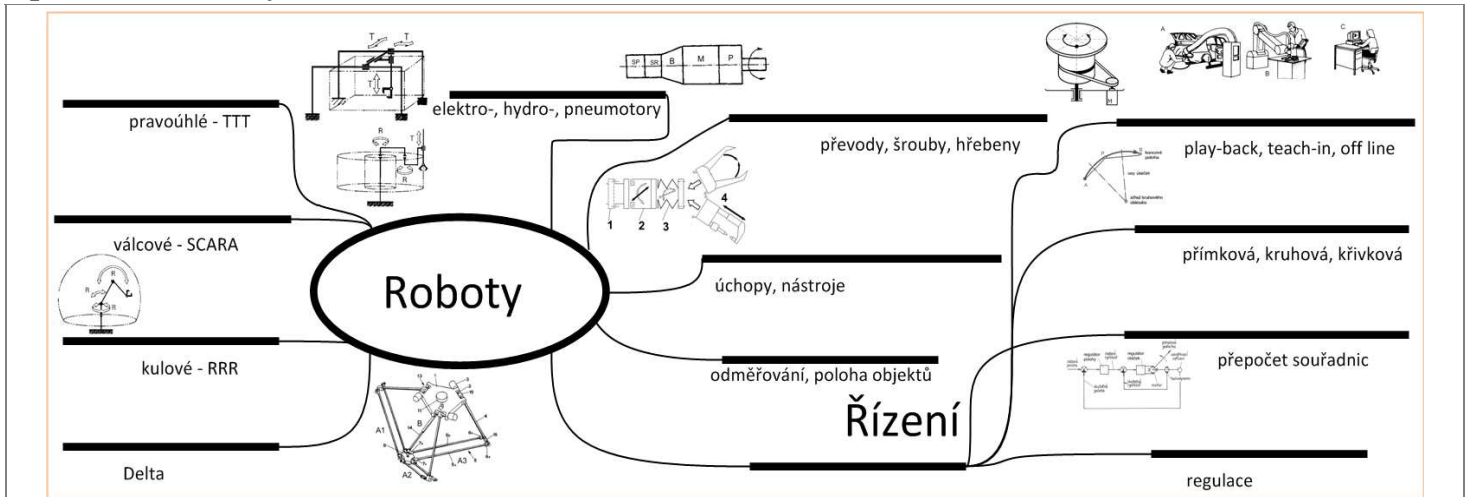
B) Metoda #112..... (postupné učení)

↔	Robot je postupně #113..... obsluhou prostřednictvím obslužného panelu nebo joysticku do požadovaných pozic – souřadnice přesně vyladěných poloh a orientace úchopu jsou ukládány do paměti
↔	Vlastnosti: #114..... přesnost, nižší rychlost programování
↔	při programování se programátor pohybuje v pracovním prostoru robotu – je nutno dodržovat #115..... předpisy a stavět se tak, aby se dalo před ramenem uhnout; obslužný panel musí umožňovat rychlé nouzové zastavení robotu

C) #116..... programování

↔	Program je zapsán pomocí příkazů programovacího #117..... ve vývojovém #118..... - většinou na PC s možností grafické simulace pohybu - a pak přenesen do ŘS robotu
↔	Příkazy svými názvy vyjadřují požadované činnosti (např. MOVE) – každý výrobce používá svůj jazyk
↔	Pomocí off-line programování lze s výhodou upravit i programy vytvořené metodami Play-back a Teach-in

Opakování - Roboty

Slovník - konstrukce a řízení robotů

1	řízené elektromotory pro pohony robotů, CNC strojů	
2	Elektromotory, které se otáčejí po krocích (převádí impulsy na úhly pootočení) jsou motory	
3	Elektromotory pro přímočarý pohyb jsou elektromotory	
4	Převodovka s eliptickým unášecím kotoučem je převodovka	
5	Koncový prvek robotu - uchopovací mechanismus	
6	Přírůstkové odměřování (na principu přičítání a odečítání jednotek) je jinak odměřování	
7	odměřování, u kterého se měří přímo poloha koncového prvku je odměřování	
8	průběžné počítání souřadnic mezilehlých bodů při řízení pohybu robotu	
9	Přepočítání souřadnic při řízení pohybu robotu	
10	U lineární interpolace má požadovaná dráha mezi zadanými body tvar	
11	Metoda programování robotu Play-back znamená česky opakované	

Křížovka

Roboty, které se mohou volně přemísťovat jsou roboty:

				L	
--	--	--	--	---	--

Průběžné počítání souřadnic mezilehlých bodů při řízení pohybu robotu:

		T						
--	--	---	--	--	--	--	--	--

Přepočítání souřadnic při řízení pohybu robotu:

								A	
--	--	--	--	--	--	--	--	---	--

Převodovka s eliptickým unášecím kotoučem je převodovka:

									K
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

Koncový prvek robotu - uchopovací mechanismus:

					O
--	--	--	--	--	---

Elektromotory, které se otáčejí po krocích (převádí impulsy na úhly pootočení) jsou motory:

				O	
--	--	--	--	---	--

Elektromotory pro přímočarý pohyb jsou elektromotory:

			Á		
--	--	--	---	--	--

Přírůstkové odměřování (na principu přičítání a odečítání jednotek) je jinak odměřování:

			R					
--	--	--	---	--	--	--	--	--

Udržování požadované hodnoty veličiny (např. tlaku, teploty):

							C
--	--	--	--	--	--	--	---

Metoda programování robotu Play-back znamená česky opakované:

				R			
--	--	--	--	---	--	--	--

Nejpoužívanější paralelní robot pro balicí linky je robot typu:

--	--	--	--	--	--